

PREGĂTIREA MATERIALELOR DE COMPARAȚIE ÎN VEDEREA DISPUNERII EXPERTIZEI GRAFICE A SEMNĂTURII

Gheorghe GOLUBENCO, doctor în drept, profesor universitar (ORCID: 0000-0001-7920-9760)

Mihai COSTEA, doctorand (ORCID: 0000-0002-6972-503X)

PREPARING COMPARATIVE MATERIALS IN ORDER TO REQUIRE A GRAPHIC EXPERTISE OF THE SIGNATURE

The author of the present work analyses issues regarding the preparatory means that are necessary when the investigation officer requires a graphological expertise, especially collecting comparative specimens. He proposes various sources, these samples can be taken from, tactical and organisational procedures of obtaining free, conventionally-free and experimental comparative specimens.

Key words: *investigation officer, handwriting, signature, graphological expertise, comparative specimens, document.*

*În lucrare autorul analizează chestiuni privind realizarea de către organul de urmărire penală a măsurilor de pregătire către dispunerea expertizei grafoscopice, în special de colectare a modelelor de comparație. Se propun surse de unde acestea pot fi preluate, procedee tactice și organizatorice de captare a pieselor libere, convențional-libere și experimentale de comparație. **Cuvinte-cheie:** anchetator, scris, semnătură, expertiză grafoscopică, modele de comparație, document.*

Introducere. Importanța modelelor de comparație a scrisului și semnăturii pentru concluziile expertizei judiciare grafoscopice este atât de mare, încât cerințele față de ele necesită o examinare specială. Acestea urmează a fi colectate astfel încât să permită a obține o imagine deplină despre scrisul persoanei respective: caracteristicile scrisului și variațiile lor, modificările apărute ca urmare a influenței unor cauze temporare, stabile sau de altă natură etc. Insuficiența evidentă a mostrelor de comparație determină expertul să refuze soluționarea întrebării formulată în fața lui. Iată de ce, practica de expertiză a scrisului și semnăturii înaintea anumite reguli de colectare a mostrelor care și asigură mersul normal ale cercetărilor și rezultatul calitativ al acestei expertize.

Rezultate și discuții. Este cunoscut că, conform legii procesual penale, purtătorul principal al cunoștințelor specializate este expertul, care folosește experiența și pregătirile sale în scopul efectuării investigațiilor de expertiză judiciară. Însă, este la fel adevărat că, cunoștințe specializate, într-o măsură sau alta, o dețin și organele de urmărire penală, instanța de judecată. Totuși, expertiza judiciară se dispune indiferent de aceea dacă anchetatorul sau judecătorul stăpânește astfel de cunoștințe,

întrucât datele faptice obținute pe calea cercetărilor expertale se oglindesc doar în *raportul expertului*.

Problema pregătirii către dispunerea expertizelor grafice este actuală deoarece, după cum s-a menționat mai de vreme, în ultimele decenii numărul lor crește continuu, acest fapt fiind legat de sporirea infracțiunilor economice cu caracter de profit, asociate cu falsificarea documentelor (furturi și delapidări de bunuri și mijloace bănești, escrocherii etc.). Dincolo de aceasta, a sporit nivelul intelectual și pregătirea juridică a infractorilor ce comit astfel de fapte penale, cunoașterea de către ei a metodelor de lucru cu probele materiale de către organele ocrotirii normelor de drept. Iată de ce, angajații organelor de anchetă, întâmpinând actualmente opunere de rezistență abilă din punct de vedere juridic, sunt nevoiți să depună eforturi considerabile pentru a depista și ridica probe materiale ce mărturisesc atât comiterea infracțiunii, cât și pentru a obține material de comparație în vederea efectuării expertizelor și constatările tehnico-științifice grafoscopice ulterioare. Și aici trebuie spus că, persoanele care dispun expertiza scrisului și semnăturii, nu totdeauna acordă atenție cuvenită procurării a astfel de materiale, or, de calitatea și cantitatea pieselor de comparație depinde, de cele mai dese ori, rezultatele examinării de către expert a materialelor în litigiu.

Metodica obținerii modelelor de comparație a semnăturilor cu privire la expertiza grafoscopică, tradițional, le clasifică în trei grupe: libere (preconstituite), convențional-libere și experimentale (scrise la cerere)¹. Prin piese preconstituite trebuie să se înțeleagă cele executate incontestabil de anumite persoane anterior ordonării expertizei, înainte de pornirea procesului în cauză și ne având legătură cu circumstanțele acestuia. Piesele de scris și semnătură experimentale sunt considerate cele executate special de anumite persoane în scopul realizării unei expertize². La categoria celor convențional-libere se referă documentele executate de persoana dată până la pornirea acestui proces, dar legat de el sau după apariția litigiului, însă ne având legătură cu circumstanțele acestui caz.

În conformitate cu metodica expertizei grafoscopice³, specialistului grafoscopist urmează a i se prezenta mostre de toate aceste feluri însă, după cum arată practica de expertiză, uneori modelele libere, fie că nu se prezintă deloc, fie că se trimit în copie sau într-un volum insuficient ori de calitate necorespunzătoare. Exemplu în acest sens, poate servi încheierea de dispunere a expertizei grafoscopice a semnăturii nr.3-20/17 din 15.10.2018 a judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani), într-o cauză civilă⁴ în care se cerea a se stabili autenticitatea semnăturilor din numele B.M. de pe

1 Современные возможности судебных экспертиз. Под ред. Ю.Г. Корухова. М.: Триада-Х, 2000, с.8.

2 Ionescu L. Expertiza criminalistică a scrisului. București:C.H.Beck, 2010, p.113.

3 Cataraga O. et al. Metodica tip de efectuare a expertizei judiciare grafoscopice. Cod MT 4.01, adoptată la 10.04.2017 de CȘM al CNEJ de pe lângă MJ al RM

4 Raportul de expertiză nr.1807 din 06.02.2019 al Biroului individual de expertize judiciare „Gușan Anatolie”.

două testamente. Pentru comparație, în calitate de modele de scris și semnătură ale persoanei verificate — *B.M., expertului i s-a prezentat un pomelnic bisericesc cu mai multe inscripții scripturale care, după o examinare prealabilă comparativă între ele, s-au dovedit a fi executate de mai multe persoane. Demersul expertului nr.1807 din 02.12.2018 către judecătoria respectivă, cu solicitarea mostrelor autentice suplimentare libere de semnătură și scris ale numitului B.M., a rămas fără răspuns.*

Prin urmare, este important ca măsurile operative de căutare și acțiunile de urmărire penală legate de obținerea scripturilor de comparație să se desfășoare cu luarea în calcul a problemelor actuale și specificităților apărute în ultima perioadă. Și aceasta pentru că, procedura în cauză, mai cu seamă când este vorba de mostrele de comparație ale bănuțiilor și învinuțiilor, s-a transformat într-o măsură destul de complicată. Acest lucru se lămurește prin faptul că, sursele tradiționale de procurare a modelelor libere de scris, încetățenite la noi de-a lungul zecilor de ani, s-au consumat. Se are în vedere obținerea pieselor scripturale din secțiile de resurse umane ale organizațiilor statale, care astăzi a devenit o raritate, fie pentru că persoanele ce comit infracțiuni nu activează în unitățile oficiale ale statului fie, lucrează în firme cu alte forme de proprietate, în care actele inițiale de angajare, de multe ori, lipsesc. Dincolo de aceasta, trebuie remarcat și faptul că, actualmente chiar și la întreprinderile statale este răspândită forma de redactare a actelor la calculator, când pe documente, muncitorii și funcționarii î-și pun doar semnăturile. Deci, obținerea mostrelor de scris și semnătură devine o chestiune serioasă, uneori, de ne rezolvat și acest lucru îl semnalează mereu și experții-practicieni care, nu rareori se confruntă cu cazuri de prezentare a pieselor de comparație falsificate sau a altor persoane decât cele ce urmează a fi verificate⁵.

Prezentarea benevolă a *scripturilor libere* de către bănuți sau învinuți în săvârșirea infracțiunilor, se atestă prea rar, de unde și necesitatea de a „dobândi“ uneori mostrele necesare pe calea realizării unor acțiuni procesuale, precum percheziții, ridicări de obiecte și documente etc. Dar, în virtutea unor obișnuințe, inițiatorii perchezițiilor realizează, de regulă, astfel de acțiuni de urmărire doar în scopul captării probelor privind fapta comisă, uitând adeseori că, activitatea în cauză poate fi și trebuie folosită, inclusiv și pentru obținerea modelelor scripturale ale autorilor acestor fapte penale. Mai mult, chiar dacă modelele în cauză sunt totuși prezentate de persoanele bănuite în comiterea de infracțiuni sau de rudele acestora, nu rareori în astfel de situații se fac tentative de a duce în eroare organele de urmărire penală prin oferirea „benevolă“ de manuscrise și semnături, executate, în fapt, de altă persoană.

În acest sens, în opinia noastră, posibilități de verificare a autenticității pieselor de comparație libere și convențional-libere de către ordonatorii expertizelor, sunt diverse. Mai importante sunt cele legate de selectarea în aceste scopuri a documentelor, care se prezumă a fi incontestabile: 1) actele personale (pașaport, buletin de identitate, permis de conducere, livret militar etc.); 2) documente autentificate de

5 Vozniuc L. Particularități în dispunerea expertizei grafoscopice judiciare și extrajudiciare. În: *Legea și viața. Ediție specială*, octombrie, 2019, p.88.

notar ce cuprind înscriciuni, semnături ale persoanei verificate; 3) acte oficiale cu semnături și înscrisuri ale bănuților din circuitul documentar anterior sau curent, veridicitatea cărora nu suscită îndoieli (emanate de la organele de interne, secțiile resurse umane, contabilitate, organele fiscale, financiare, de stare civilă etc.); 4) corespondența personală și de serviciu, autobiografia, diverse cereri, conspecte de la facultate, înscriciuni din bloknot-uri, răspunsuri la examene, date în scris ș.a.

Piesele libere se obțin, de regulă, în cadrul acțiunilor de urmărire penală, precum ridicarea de obiecte și documente, percheziție (art.125; 126 CPP RM), ș.a., în baza art.183 CPP a României, art.154-156 CPP a R.Moldova, urmărindu-se proveniența neîndoielnică a acestora. Iată de ce, înainte de a fi trimise la expertiză, documentele și alte obiecte scripturale ce urmează să servească drept piese de comparație a semnăturii unei anumite persoane, este bine ca acestea să fie prezentate autorului vizat pentru a confirma faptul executării lor de însuși dânsul. Mai mult, nu este de prisos ca pe aceste înscrisuri executorul să facă și unele înscriciuni certificatoare care ar servi garanție suplimentară a faptului că modelele în cauză corespund pe deplin rigorilor amintite, ușurând astfel atât munca expertului, cât și controlul ulterior în cazul efectuării expertizei repetate.

Dincolo de cele menționate, piesele libere de scris și semnătură urmează, după posibilități, să corespundă obiectelor incriminate și după alți parametri: — scriere și limbă (elementele literale); — destinație și conținut; — perioada când a fost scris; — materialele și instrumentele de scriere; — condiții de scriere; starea scriptorului; — ritmul, înclinația, transcripția semnăturii⁶. Mai mult, în această calitate, piesele de comparație urmează să corespundă și stilului funcțional celui în litigiu (publicistic, oficial de afaceri, obișnuit, științific). Oricum, modelele libere trebuie obținute din surse independente în raport cu părțile participante la proces (instituții publice, bănci, organizații și companii, organe de stat etc.).

Mai mult, uneori, pe lângă semnătura în litigiu și materialul comparativ, poate fi nevoie de luat în calcul anumite informații despre presupusul executor, condițiile în care s-a semnat documentul în litigiu, acestea fiind ieșite din cadrul standard și influențând astfel deprinderea grafotehnică a semnatarului. Se are în vedere, spre exemplu, date despre vârsta înaintată a executorului, anumite afecțiuni ale aparatului locomotor, a brațului, hemoragie cerebrală suportată, astigmatism etc., dar și despre starea funcțională a acestuia la momentul semnării (stres, alcolemie ș.a.) ori poza neobișnuită, insuficiență de lumină etc. Toate aceste împrejurări trebuie cunoscute de către expertul grafoscopist, desemnat pentru soluționarea obiectivelor expuse în ordonanța organului de urmărire penală.

Cât privește volumul modelelor libere și convențional-libere de semnătură selectate pentru a fi expediate în adresa expertului, numărul lor nu poate fi mai mic de 15-20 semnături date din numele fiecărei persoane ce urmează a fi verificată.

6 Подкатилина М.Л. Проблемы назначения и производства судебных почерковедческих экспертиз. В: Вестник Университета имени О.Е. Кутафина (МГЮА) №12, 2015, с.118.

În acest context, luând în calcul complexitatea, iar uneori și imposibilitatea obținerii pieselor libere pentru comparație, sporește considerabil rolul celor *convențional-libere* — materiale, obținute în procesul investigării cauzei, dar ne având vre-o legătură cu dispunerea expertizei. Se are în vedere, diverse cereri, lămuriri manuscrise, declarație de recunoaștere a vinovăției, procese-verbale de audiere etc. În unele cazuri, acestea prezintă mostre unice pentru verificarea reciprocă cu cele experimentale (spre exemplu, dacă ele sunt intenționat deghizate). De aceea, în cauzele în care se întrevede perspectiva ordonării expertizei grafoscopice, este indicat ca declarațiile în cadrul acestor audieri să se fixeze de persoana audiată cu mâna proprie, care ulterior vor fi folosite ca piese de comparație. Important aici este ca anchetatorul să atragă atenție la modul cum scrie și semnează persoana audiată (cursiv sau stilizat, într-un ritm rapid sau încetinit, cu mâna stângă sau dreaptă etc.) și, în funcție de situație, să sporească (sau invers- să încetinească) procesul scrierii ori să solicite stilul cursiv în loc de cel cu caractere de tipar sau stilizat pe care l-a adoptat scriptorul etc.⁷ Uneori în calitate de semnături pe procesele-verbale și alte documente cusute la dosar apar configurații de trasee haotice, scurte, ilizibile ce se deosebesc evident între ele după transcripție și conținut, ceea ce denotă caracterul de rea-credință al executorului, tendința de a-și modifica semnătura. De aici și necesitatea de a lua sub control acest proces, propunându-i să descifreze numele, prenumele alături de fiecare semnătură, astfel obținând și modele suplimentare de scris de la persoana audiată. Mai mult, spre exemplu, în cadrul audierii bănuitului sau învinuitului este oportun a propune acestuia la început să scrie cu mâna proprie o oarecare frază, spre exemplu: „*conținutul art.21 „Prezumția nevinovăției“ din Constituția R. Moldova î-mi este lămurit. La fel, î-mi este clar că dacă voi depune declarații, acestea pot fi folosite în calitate de probă în dosarul penal în care sunt implicat, chiar dacă ulterior mă voi dezice de aceste depoziții. Scris cu mâna proprie. Nume, prenume, semnătura*“.

Dacă persoana respectivă refuză să dea depoziții, ar fi binevenit să i se propună a renunța în scris acest fapt, adică să fixeze cu mâna proprie acest lucru în procesul-verbal de audiere. În plus, ar fi indicat să nu se limiteze la o frază generală, dar să i se dicteze textul refuzului într-o formă mai desfășurată, spre exemplu: în corespundere cu art.104 CPP al R. Moldova, *în calitatea mea de bănuit (învinuit) în cauza penală nr.____ refuz să fac declarații în legătură cu faptul că aceste mărturii pot fi folosite ulterior în defavoarea mea. Scris cu mâna proprie. Nume, prenume, semnătura*“.

Prin urmare, din cele expuse se întrevede necesitatea neapărată de a da atenție cuvenită oricărei posibilități de obținere a pieselor de scris și semnătură pentru comparațiile ulterioare identificatoare. Orice demersuri parvenite în cadrul audierilor de la persoana ce urmează a fi verificată trebuie redactate în formă de text manus-

7 Сысоева Л.А. Судебно-почерковедческая экспертиза. В: Практическое руководство по производству судебных экспертиз для экспертов и специалистов: науч.-практич. пособие. Под ред. Т.В. Аверьяановой, В.Ф. Статкуса. М.: Издательство Юрайт, 2011, с.533.

cris, la fel și în cazul restituirii persoanei vizate a oricăror documente și obiecte se impune a prelua recipise scrise de bănuț (învinuit) cu mâna proprie și nu redactate la calculator de către anchetator.

Dacă textul depozițiilor făcute cu mâna proprie sau semnătura pusă pe procesul-verbal de către audiat este executată cu mâna stângă, se impune a stabili și posibilitatea scrierii cu cealaltă mână, adică dacă el este ambidextric⁸ pentru a prelua mostrele necesare scrise și cu mâna stângă.

Tot în această ordine de idei, trebuie spus că, cu regret, actualmente și obținerea de *modele experimentale de scris și semnătură* este legată de anumite dificultăți. Aceste impedimente apar, întâi de toate, din cauza că practica atestă tot mai frecvent situația când persoanele ce sunt deferite justiției dețin cunoștințe și priceperi în domeniul criminalisticii, de unde și opunerea de rezistență de către aceștea organelor de urmărire penală, recurgând la refuz de a scrie ceva sau la deghizarea intenționată a semnăturilor și a scrisului. Astfel de situații diminuează posibilitățile ordonatorilor de expertiză grafică de a procura probele necesare de comparație. Iată de ce, credem necesar ca înainte de preluarea a astfel de mostre de scris și semnătură necesare efectuării expertizei, este indicat a consulta un specialist în domeniu pentru a clarifica care anume scripte îi vor fi necesare expertului în situația concretă. Un grafoscopist experimentat, examinând vizual documentul, poate atrage atenția anchetatorului la anumite cuvinte, litere ce cuprind caracteristici necesare și suficiente pentru formularea corectă a concluziei. Expertul poate recomanda ofițerului de urmărire penală să obțină piese de comparație și în formă de text pe o temă cu caracter neutru, ce conține cuvinte și semne care interesează ancheta. În continuare, anchetatorul poate alcătui un text logic și coerent ce conține cuvintele și semnele recomandate de expert într-o variantă și volum maxim, ceea ce va permite a dispersa atenția persoanei de la care se obțin mostrele respective și a diminua posibilitatea autodeghizării lor artificiale.

Aceste măsuri nu sunt de prisos, întrucât valoarea pieselor luate la cerere este foarte mare, prin mijlocirea lor este posibil a garanta primirea de materiale mult mai comparabile cu cele litigioase, ușurându-se astfel munca expertului. Mai mult ca atât, odată ce ele sunt preluate personal de anchetator sau judecător (prin dictare sau liber) și autentificate de ei, piesele în cauză vor fi totdeauna veridice. De aceea, și acest proces de obținere a mostrelor experimentale de comparație trebuie luat sub control, atrăgându-se atenție deosebită la, spre exemplu, ținerea neobișnuită a mâinii (gen, lipită de corp) și a tocului de către scriitor, poziția neobișnuită a filei de hârtie ș.a. La fel, înainte de preluarea mostrelor este important a clarifica dacă persoana respectivă poartă lentile sau ochelari, suferă de oarecare maladie care ar influența deprinderea lui grafotehnică.

În cazul cercetării semnăturilor, expertului îi sunt necesare atât piese semnăturale de comparație, cât și de scris cursiv, mai cu seamă când semnătura prezintă o

8 Dicționarul explicativ al limbii române. Ediția a II-a. București: Univers enciclopedic, 1998, p.32.

transcripție mixtă, încât expertul să folosească variante de litere din scrisul obișnuit, care se vor dovedi mai comparabile cu cele din structura iscăliturii. Această regulă de multe ori scapă din vedere organelor de urmărire penală în cadrul examinării administrative a documentelor și pregătirii materialelor către dispunerea expertizelor. Mai des în practica criminalistică autohtonă, organele de urmărire penală și judiciare, pentru a avea o reprezentare reală asupra stabilității caracteristicilor identificatoare, se rezumă la preluarea de mostre din poziția „șezând” și „în picioare”, neglijându-se recomandarea criminalistică promovată în publicațiile savanților criminaliști ca, piesele experimentale de semnătură, dar și de scris să fie realizate și cu diferite tempo-uri: obișnuit, încetenit, rapid⁹. Norma în cauză aproape că nu se respectă în practica criminalistică a Republicii Moldova, cu toate că teoria grafoscopiei judiciare consideră acest factor determinant în apariția variabilității scrisului și a semnăturii. Într-un caz recent, administrat de secția Urmărire penală a Inspectoratului de poliție Edineț¹⁰, *prin ordonanța organului de urmărire penală din 24.05.2019 a fost dispusă o expertiză grafoscopică repetată, în comisie, în care se cerea soluționarea întrebării dacă semnăturile date din numele L.P. și C.V. pe un contract de împrumut bănesc a 5000 dolari SUA sunt executate de titularii lor L.P. și C.V, sau de către alte persoane? Întrucât, din materialele dosarului se cunoștea despre condițiile neobișnuite de semnare a contractului în cauză (în salonul automobilului, pe genunchi), au fost solocitate mostre de scris și semnătură suplimentare pentru comparație. Însă, în această calitate, experții au primit doar modele experimentale de semnătură realizate în poziție comodă „așezat” și „în picioare”, executate într-un ritm obișnuit. Acest exemplu denotă atât faptul necunoașterii regulilor criminalistice de procurare a scriptelor experimentale de comparație cât și neglijarea importanței acestora pentru soluționarea corectă a întrebărilor formulate în fața expertizei.*

Legat de aceasta, trebuie spus că, preluând piese de semnătură și de scris efectuate în diverse ritmuri este mai ușor a capta și oferi expertului variante cât mai comparabile de semnătură după transcripție, volum, caracteristici generale. În viața curentă aproape fiecare persoană deține variante de semnături adaptate spre executare la diverse ritmuri, cu transcripție și întindere diferite, în funcție de situație. Cele obișnuite, dar și cele executate într-un ritm domol se folosesc la semnarea unor documente importante în condiții obișnuite. Semnăturile realizate în grabă, după compoziție vor fi mai simplificate și mai reduse ca volum, comparativ cu cele „obișnuite”.

Pentru îndeplinirea semnăturii sau inscripțiilor la fiecare dintre aceste tempo-uri, dar și pe diferite suporturi (dure, moi), urmează a se rezerva câte o filă A4 pe care să se reproducă cel puțin câte 10-15 semnături de acest fel, într-o atmosferă normală și liniștită, cel mai bine fără prezența persoanelor terțe și, desigur, categoric fără ai

9 Жижина М.В. Судебно-почерковедческая экспертиза документов. Под ред. Е.П. Ищенко. М.: Юрлитинформ, 2006, с.114.

10 Dos penal R-1, nr.339 din 16.05.2017 a SUP a Inspectoratului de Poliție Edineț.

oferi scriptorului originalul sau copia documentului cu semnătura în litigiu pentru a nu fi reprodusă prin imitație liberă și directă. La fel, nu se recomandă a oferi în astfel de cazuri posibilitatea ca scriptorul să se odihnească, cerându-i-se insistent să realizeze semnăturile fără pauză, ceea ce va permite, la fel, dispersarea atenției și diminuarea posibilității de deghizare a propriului scris și semnătură. De notat că, astfel de piese scripturale urmează a fi obținute într-un volum care ar permite expertului să analizeze toate variantele reale de scris ale obiectelor în litigiu, de regulă, în proporție de 1:3 sau 1:5, în funcție de volumul textului incriminat¹¹. Dacă acesta depășește o pagină, atunci este suficient reproducerea triplată a textului în litigiu. Aici este important să luăm în calcul faptul că, cu cât volumul textului ce urmează a fi expertizat este mai mic, cu atât mai multe materiale de comparație se cer, inclusiv și cele de natură experimentală.

Mai complicat este de realizat mostre experimentale de semnătură în condiții apropiate de cele neobișnuite sau prezumtiv îndeplinite într-o stare neobișnuită. Desigur, a imita experimental o astfel de stare neobișnuită (alcoolemie, emoții suleștești de mare intensitate etc.) nu este posibil, de aceea o soluție de obținere a pieselor „neobișnuite“ de semnătură ar fi realizarea lor într-o poză incomodă, spre exemplu, stând în picioare de asupra mesei de scris sau când mapa cu filele pregătite pentru a executa modelele de semnătură este suspendată (în aer). Important în astfel de cazuri este indicarea obligatorie de către anchetator pe filele respective a condițiilor în care sunt obținute mostrele respective, legat de faptul că expertul va trebui să aprecieze nu numai caracteristicile grafice ale scrisului dar și modalitățile de coeziune ale trăsăturilor, construcția parafelor semnăturii ș.a. Oricum, organul de urmărire penală va insista asupra creării a astfel de condiții, apropiate de cele în care s-a realizat semnătura în litigiu, chiar și cu depunerea de eforturi suplimentare în această direcție. *Exemplificativ este următorul caz de stabilire a autenticității unei semnături pe o recipisă de întoarcere a datoriei, realizată la printer și semnată manuscris* în partea de jos a textului documentului de către cet.K. După o perioadă de timp, persoana în cauză a refuzat să întoarcă împrumutul, motivând că el nu a semnat un asemenea document, iar iscălitura posibil a fost executată de către o altă persoană prin imitație liberă. În cadrul expertizei grafoscopice a semnăturii în litigiu, expertul a stabilit un ritm încetenit al mișcărilor, modificare a înclinației semnăturii, neuniformitate în repartizarea presiunii ce mărturiseau în cumul despre oarecare factori perturbatori de scriere. Legat de acest fapt, creditorul declara că persoana care a contractat împrumutul avea mâna dreaptă cu care a semnat documentul, în ghips. Anchetatorul a adoptat decizia de a obține modele experimentale de semnătură în condiții apropiate de cele indicate și în secția traumatologică pe mâna respectivă a cet.K. a fost aplicat un bandaj de ghips, fixat cu materiale de pansament. În continuare cet.K. i s-a propus să îndeplinească de *mai multe ori semnătura personală pe diferite*

11 Сысоева Л.А. и др. Судебно-почерковедческое исследование подписи. Уч.-метод. пособие. СПб: Изд-во СПб ун-та МВД России, 2013, с.49.

file cu diverse instrumente scripturale, precum și să scrie un text prin dictare cu volum de o pagină. Expertiza grafoscopică ulterioară a arătat că executorul semnăturii pe recipisa în litigiu este cet. K.¹²

Deci, obținerea corectă a mostrelor experimentale de scris și semnătură oferă expertului posibilitatea să analizeze pe deplin caracteristicile topografice ale scrisului, a vorbirii în scris, caracteristicile generale și speciale ale scrisului, reflectate în aceleași îmbinări de litere și cuvinte.

Concluzii. Luând în calcul cele menționate mai sus, trebuie subliniată importanța deosebită a procesului de colectare a mostrelor de comparație pentru expertiza grafoscopică. Abordarea minuțioasă a acestei chestiuni din partea organului de urmărire penală, orientarea eforturilor acestuia la obținerea unei cantități maxime de piese scripturale descrise mai sus și legalizarea lor în cadrul dosarului penal respectiv, sporește semnificativ probabilitatea rezultatelor pozitive la efectuarea expertizelor grafice. Acest fapt permite a fortifica și baza probatorie atât prin raportul expertului grafoscopist, cât și prin mijlocirea documentelor în litigiu, recunoscute ca probe materiale și reflectate în așa calitate în sentința instanței de judecată.

12 Долженко Н.И. Образцы для сравнительного исследования и тактика получения экспериментальных образцов. М.: Юрлитинформ, 2003, с.59-60.